

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a képviselő (ügyintéző: Kiss Ügyvédi Iroda, dr. Kiss Albert ügyvéd 7100 Szekszárd, Arany János utca 13.) által képviselt **felperes neve** felperesnek - a dr. Wartig László ügyvéd (7030 Paks, Dózsa György utca 102.) által képviselt I. rendű alperes neve I. rendű, és **II.rendű alperes neve** II. rendű, mindketten (cím) lakos alperesek ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Tolna Megyei Bíróság 2006. október 17. napján kelt 10.P.20.801/2005/12. számú ítélete ellen a felperes által 13. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a N-on 2005. január 25-én elhalt néhai XY-nak N-on 2005. január 24-én tett szóbeli végrendelete a felek egymás közötti viszonyában érvénytelen.

Mellőzi a felperesnek perköltségben való marasztalását és kötelezi az alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 15 nap alatt, az I. rendű alperes 450.000 (négy százötvenezer) forint, a II. rendű alperes 80.000 (nyolcvanezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az 1937-ben született XY örökhagyó N településen egyedül élt otthonában, róla legalább tíz éve az alperesek gondoskodtak. Az örökhagyó rosszindulatú daganatos betegségben, a szív

ingerületképzési zavara által okozott szívbetegségben szenvedett, állapotát cukorbetegség és magas vérzsír-szint súlyosbította. Betegségeit kezelték. 2004. december 23-tól 30-ig kórházban volt, 2005. január 13-án egy éjszakás kórházi megfigyelés után otthonába bocsátották. 2005. január 21-én onkológiai kezelésen vett részt az örökhagyó. 2005. január 24. napján az örökhagyó az I. rendű alperessel P városában ügyvédet keresett, mert végrendelezni kívánt. A felkeresett ügyvédek a végrendeletet akkor elkészíteni nem tudták, az alpereseket jelenleg képviselő ügyvéddel egy későbbi időpontban állapodtak meg a végrendelet elkészítése végett.

2005. január 24-én az I. rendű alperes este vacsorát vitt az örökhagyónak, aki elpanaszolta, hogy nem érzi jól magát, kijelentette, hogy szóban végrendelezni szeretne, ezért kérte az I. rendű alperest, hogy két személyt hívjon, akik előtt a szóbeli végrendeletét elmondhatja. Az I. rendű alperes XY-t és XY-t hívta be, akik az örökhagyót személyesen ismerték. Az örökhagyó a két tanú együttes jelenlétében szóban kinyilvánította, hogy végrendelezni kíván, mely szerint halála esetére a házat a p-i rokonokra, minden további vagyonát XY-ra hagyja, kiemelte vagyonából a gépkocsit, amelyet XY feleségére „Erzsire”, XY-ra hagyott. Az örökhagyót másnap délelőtt, azaz 2005. január 25. napján otthonában holtan találták. A halott-vizsgálati bizonyítvány szerint a halálhoz közvetlenül vezető betegség vagy állapot: tüdőödéma; megelőző betegség vagy állapot: balkamra elégtelenség, LownIII/a kamrai aritmia; a halál alapjául szolgáló betegség vagy állapot: idült ischaemiás szívbetegség; egyéb, a halálhoz hozzájáruló jelentősebb kísérő betegség vagy állapot: vakbél rosszindulatú daganata.

Az örökhagyónál fennálló szívmegállást okozó ritmuszavar bekövetkezése kiszámíthatatlan, jelentkezése nem szükségszerű és bekövetkezése előre nem látható. A szív ingerképzésének kimaradása közvetlenül életveszélyes állapotot jelent, az ilyen szívbetegség tüneteinek jelentkezését közvetlenül megelőző időszakban a betegek gyakran éreznek halálfélelmet.

Az örökhagyó hagyatékát a közjegyző a szóbeli végrendelet alapján ideiglenes hatállyal - a n-i lakóház kivételével - az I. rendű alperesnek adta át, kivéve a személygépkocsit, amelyet a szóbeli végrendelet értelmében a II. rendű alperesnek adott át. A p-i rokonok megjelölés alapján az örökösök személye nem volt beazonosítható, ezért a n-i lakóház tulajdonjogát a felperes nevenak, a jelen per felperesének adta át törvényes öröklés jogcímén.

A felperes keresetében a szóbeli végrendelet érvénytelenségének megállapítását kérte. Álláspontja szerint nem állapítható meg az, hogy az örökhagyó életét fenyegető, rendkívüli helyzetben volt a szóbeli végrendelet tételekor, illetőleg nem állapítható meg az, hogy írásbeli végrendeletet egyáltalán nem vagy csak jelentős nehézséggel tehetett volna.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték, arra hivatkozással, hogy az örökhagyónak nem volt lehetősége végakaratainak írásba foglalására és betegségei miatt életét közvetlenül fenyegető veszélyben volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította azt, hogy az örökhagyó betegségei jellege miatt folyamatos életveszélyben volt, ezért a szóbeli végrendelet tételének feltételei fennálltak. Megállapította azt is, hogy amikor az örökhagyó rosszul lett, a település ügyvédi irodája már nem volt nyitva, a településen ügyvéd nem lakik, a jogban járatlan örökhagyó pedig alappal lehetett abban a tudatban, hogy szakszerű írásbeli végrendeletet nem tud készíttetni. A jelenlévő alperesnek, illetőleg tanúknak sem volt ismerete arról, hogy írásbeli magánvégrendelet milyen módon készíthető. Mindebből következően írásbeli végrendeletet az örökhagyó nem vagy csak jelentékeny nehézségekkel tehetett volna.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása és keresetének teljesítése érdekében a felperes fellebbezett.

Az alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték.

A fellebbezés alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból azonban téves következtetést levonva, téves érdemi döntést hozott.

A Ptk. 634.§-a szerint szóbeli végrendeletet az tehet, aki életét fenyegető, rendkívüli helyzetben van és írásbeli végrendeletet egyáltalán nem vagy csak jelentékeny nehézséggel tehetne. E két törvényes feltételnek a végrendeletkezés idején együttesen, vagyis egyidejűleg és egymás mellett kell fennállnia.

Az elsőfokú bíróság a bizonyított tényekből helyesen vonta le azt a következtetést, hogy az örökhagyó a szóbeli végrendelet tételkor az életét fenyegető rendkívüli helyzetben volt. Az örökhagyó kezelőorvosának tanúvallomásából és az igazságügyi orvosszakértő szakvéleményéből az állapítható meg, hogy az örökhagyó a halála előtt diagnosztizált speciális ritmuszavarral járó szívizom oxigénhiányos állapota, a szív ingerületképzési zavara miatt folyamatosan életveszélyes állapotban volt, amit a szóbeli végrendelt tétele alkalmával jelentkező rossz közérzet fokozott. Állapotában ugrásszerű hanyatlás ekkor még észlelhetően nem következett be, de az életét fenyegető rendkívüli helyzet e nélkül is fennállott.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság abban, hogy a szóbeli végrendelet tételének másik konjunktív feltétele is megvalósult. Nem állapítható meg ugyanis az, hogy az örökhagyó írásbeli végrendeletet egyáltalán nem vagy csak jelentékeny nehézséggel tehetett volna. A jogszabály a végrendeletkező személyére nézve tartalmaz rendelkezést és ha őt nem is lehet a környezetétől elvonatkoztatni, az

összes körülmény egybevetésével, de elsősorban az ő személyes tevékenységi képességét vizsgálva kell elbírálni, hogy írásbeli végrendeletet jelentékeny nehézség nélkül alkothatott volna-e.

A perben nem merült fel adat arra, hogy a szóbeli végrendelet tételekor az örökhagyó tevékenységi képessége nem terjedt volna ki arra, hogy végakarátát maga leírja vagy legalább a más által leírt végrendeletet alá tudja írni. Az örökhagyó a szóbeli végrendelet tételét közvetlenül megelőzően a konyhaasztalnál ülve megvacsorázott, ugyanitt fogadta a végrendeleti tanúkat és ilyen testhelyzetben mondta el a végakarátát. Személyesen az I. rendű alperes úgy nyilatkozott meghallgatásakor, hogy véleménye szerint az örökhagyó képes lett volna egy írásbeli végrendelet aláírására. XY végrendeleti tanú véleménye is az volt, hogy az örökhagyó nem látszott annyira betegnek, szerinte le tudta volna írni maga is a végrendeletét. XY végrendeleti tanú e tekintetben határozott véleményt formálni nem tudott, de az örökhagyó aláírási képességét kérdésessé tevő körülményeket ő sem észlelt. Dr. XY háziorvos pedig arról számolt be, hogy az örökhagyó már a 2004. december 23-i eszméletvesztése után közvetlenül tudta a kezeit mozgatni. Bár az írásképeségéről nem győződött meg, de az örökhagyó a haláláig otthonában képes volt magát ellátni.

Ezekből a bizonyítékokból arra kell következtetni, hogy az örökhagyó a szóbeli végrendelet tételekor rendelkezett legalább az aláírás képességével. Nem szenvedett olyan fogyatékosságban, amely miatt a Ptk. 624.§-ának (3) bekezdése értelmében írásbeli magánvégrendeletet nem tehetett volna. Nincs olyan jogszabály, amely ügyvéd közreműködését írja elő az írásbeli magánvégrendelet érvényességéhez. Nincs ezért jogi jelentősége annak, hogy a végrendelet tételének helyén ügyvéd nem volt elérhető. Nem volt ugyanakkor akadálya annak, hogy a végrendeleti tanúk bármelyike az örökhagyó szóban kinyilvánított végakarátát lejegyezze, s azt az örökhagyóval aláírassák és aláírják azt a végrendeleti tanúk is. Ebben az esetben ugyanis az örökhagyó írásbeli magánvégrendelete a Ptk. 628.§-ának (1) bekezdése, illetőleg a 629.§-a (1) bekezdésének b) pontja szerint érvényes lett volna. Mindebből következően az örökhagyó szóbeli végrendelete a felek egymás közötti viszonyában érvénytelen.

A Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a szóbeli végrendelet érvénytelenségét megállapította.

Az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása miatt a felperes pernyertes lett, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján mellőzte a másodfokú bíróság a felperes perköltségben való marasztalását és az alpereseket kötelezte első- és másodfokú perköltség megfizetésére a felperes javára. A felperest képviselő ügyvéd munkadíjának összegét az ítélőtábla a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3.§-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése, illetőleg a 4/A.§-a alapján állapította meg.

Az alperesek személyes költségmentességben részesültek, ezért a le nem rótt első- és másodfokú eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 14.§-a értelmében az állam viseli.

P é c s , 2007. április 5.

Dr. Veszeley József s.k. a tanács elnöke, Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró